

CYPRVS AETERNA

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Υπηρεσία Ερευνών, Μελετών και Εκδόσεων

ΘΕΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ:

**Νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με
το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων
λιανικού εμπορίου σε χώρες μέλη της ΕΕ**

Αίτημα από:

**κ. Αντρέα Καυκαλιά,
βουλευτή εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού,
ΑΚΕΛ- Αριστερά-Νέες Δυνάμεις**

Εποπτεία έρευνας:

Ανθή Τοφαρή

Έρευνα και σύνταξη κειμένων:

Αντιγόνη Χάσικου, Μιχάλης Αργυρού, Θεάνθη Χρίστου

Μάρτιος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	3
Μοντέλο απάντησης για την Κυπριακή Δημοκρατία	4-5
Ανάλυση-πόρισμα από τη μελέτη των απαντήσεων	6-13
Συνοπτικές απαντήσεις ανά χώρα και ερώτημα	14-42

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το θέμα του ωραρίου λειτουργίας καταστημάτων λιανικού εμπορίου αποτελεί εδώ και αρκετά χρόνια αντικείμενο δημόσιου διαλόγου, όπου τονίζεται η ανάγκη ρύθμισης και αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου, ώστε η νομοθεσία να εφαρμόζεται σε ένα πιο καλά κωδικοποιημένο εμπορικό περιβάλλον.

Το θέμα: «Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου, τα προβλήματα που δημιουργούνται και τρόποι αντιμετώπισής τους» ενεγράφη για αυτεπάγγελτη εξέταση στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων την 21^η Σεπτεμβρίου 2021.

Στα πλαίσια της συζήτησης του θέματος ο βουλευτής εκλογικής περιφέρειας Λεμεσού κ. Αντρέας Καυκαλιάς ζήτησε από τον Τομέα Ερευνών και Μελετών τη διενέργεια έρευνας για τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υπό το φως των πιο πάνω, στάλθηκε σχετικό αίτημα στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης (ECPRD), το οποίο περιλαμβάνει τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Ρυθμίζεται νομοθετικά το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου στη χώρα σας; Εάν ναι, ποια είναι η νομική βάση (τυπικός νόμος, κανονιστικές διοικητικές πράξεις, άλλο);
2. Εάν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο, τι περιεχόμενο έχουν οι βασικές διατάξεις του;

Στη συνέχεια παρατίθεται το μοντέλο απάντησης για τις ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις στην Κυπριακή Δημοκρατία και η ανάλυση-πόρισμα που προκύπτει από τη μελέτη των σχετικών με το εν λόγω αίτημα απαντήσεων είκοσι δύο (22) χωρών, οι οποίες διαβιβάστηκαν στο ECPRD.

Τέλος, παρατίθενται συνοπτικά, ανά χώρα και ερώτημα, όλες οι απαντήσεις. Αυτούσιες οι απαντήσεις έχουν αποσταλεί στον βουλευτή κ. Αντρέα Καυκαλιά.

ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ

1. Στην Κυπριακή Δημοκρατία το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου ρυθμίζεται με τον περί της Ρύθμισης της Λειτουργίας Καταστημάτων και των Όρων Απασχόλησης των Υπαλλήλων τους Νόμο του 2006 [155(I)/2006]. Βασικές ρυθμίσεις για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων περιλαμβάνονται στα άρθρα 20, 21, 23, 24 και 27.

https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2006_1_155/full.html

2. Σύμφωνα με το άρθρο 20 της πιο πάνω νομοθεσίας, κάθε γενικό κατάστημα κατά τη χειμερινή περίοδο από τη Δευτέρα μέχρι και την Παρασκευή δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και δεν κλείνει αργότερα από τις 19.30, με εξαίρεση την Τετάρτη, κατά την οποία δεν κλείνει αργότερα από τις 15.00. Κατά την ίδια περίοδο το Σάββατο δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 5.00 π.μ. και δεν κλείνει αργότερα από τις 19.00 και την Κυριακή είναι κλειστό. Κατά τη θερινή περίοδο κάθε γενικό κατάστημα από τη Δευτέρα μέχρι και την Παρασκευή δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και δεν κλείνει αργότερα από τις 20.00, με εξαίρεση την Τετάρτη, κατά την οποία δεν κλείνει αργότερα από τις 15.00. Κατά την ίδια περίοδο το Σάββατο δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και δεν κλείνει αργότερα από τις 19.30 και την Κυριακή είναι κλειστό. Κατά τη χριστουγεννιάτικη περίοδο (1^η - 31^η Δεκεμβρίου) κάθε γενικό κατάστημα μπορεί να εφαρμόζει το χριστουγεννιάτικο ωράριο, δηλαδή από τη Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και μπορεί να λειτουργεί μέχρι τις 20.00 και κατά την παραμονή των Χριστουγέννων και την παραμονή της Πρωτοχρονιάς δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και μπορεί να λειτουργεί μέχρι τις 18.00. Κατά την πασχαλινή περίοδο των δέκα (10) ημερών που προηγούνται της ημέρας του Πάσχα, κάθε γενικό κατάστημα μπορεί να εφαρμόζει το πασχαλινό ωράριο, δηλαδή από τη Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και μπορεί να λειτουργεί μέχρι τις 20.00 και κατά τη Μεγάλη Παρασκευή και το Μεγάλο Σάββατο δεν ανοίγει νωρίτερα από τις 05.00 και μπορεί να λειτουργεί μέχρι τις 18.00.

Σύμφωνα με το άρθρο 21, κάθε ειδικό κατάστημα τηρεί ωράριο λειτουργίας ανάλογα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτει. Ακολουθούν κάποια παραδείγματα ειδικών καταστημάτων:

- α. Αρτοποιεία ή ζαχαροπλαστεία, κινηματογράφοι, περίπτερα ή καταστήματα διαρκούς εξυπηρέτησης, καταστήματα ενοικίασης

οχημάτων και καταστήματα εντός ξενοδοχείου, λιμανιού ή αεροδρομίου μπορεί να εφαρμόζουν μέχρι και ωράριο εικοσιτετράωρης λειτουργίας από τη Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή.

- β. Καταστήματα πώλησης οινοπνευματωδών ποτών και καπνικών προϊόντων, ανθοπωλεία, φυτώρια και καταστήματα ενοικίασης ταινιών δεν ανοίγουν νωρίτερα από τις 05.00 και μπορούν να λειτουργούν μέχρι τις 22.00 από τη Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή.
- γ. Καταστήματα επιδιόρθωσης ελαστικών δεν ανοίγουν νωρίτερα από τις 05.00 και μπορούν να λειτουργούν μέχρι τις 20.00 από τη Δευτέρα μέχρι και την Κυριακή.

Σύμφωνα με το άρθρο 23, τα γενικά καταστήματα παραμένουν κλειστά κατά τις αργίες 1^η, 2^η και 6^η Ιανουαρίου, την 1^η Απριλίου, την Κυριακή του Πάσχα, τη Δευτέρα του Πάσχα, την 1^η Μαΐου, τη Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος, τη 15^η Αυγούστου, την 25^η και 26^η Δεκεμβρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 24, κατά την περίοδο μεταξύ της 15^{ης} Ιουνίου και της 31^{ης} Αυγούστου κάθε έτους τα γενικά καταστήματα μπορούν να εφαρμόζουν μεταμεσημβρινή ανάπαυση μεταξύ των ωρών 14.00 και 17.00.

Σύμφωνα με το άρθρο 27, το ωράριο λειτουργίας των τουριστικών καταστημάτων καθορίζεται με διάταγμα που εκδίδεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, ο οποίος λαμβάνει υπόψη τις εισηγήσεις των Συμβουλευτικών Επιτροπών.

**ΑΝΑΛΥΣΗ-ΠΟΡΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ**

Από το δίκτυο του ECPRD καταγράψαμε τις απαντήσεις που απέστειλαν είκοσι δύο (22) χώρες, οι οποίες ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αναφορικά με τη λήψη πληροφόρησης για το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο του ωραρίου λειτουργίας καταστημάτων λιανικού εμπορίου, που υποβλήθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (*ECPRD Request: 5680*). Από τη μελέτη των απαντήσεων των χωρών που ανταποκρίθηκαν προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Ρυθμίζεται νομοθετικά το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου στη χώρα σας; Εάν ναι, ποια είναι η νομική βάση (τυπικός νόμος, κανονιστικές διοικητικές πράξεις, άλλο);

Στις περισσότερες χώρες το θέμα του ωραρίου καταστημάτων λιανικής πώλησης ρυθμίζεται νομοθετικά είτε με τον περί Εμπορίου Νόμο είτε με ειδική νομοθεσία, η εφαρμογή των οποίων πολλές φορές συνδυάζεται με τις διατάξεις του Εργατικού Κώδικα που αφορούν τις ώρες εργασίας των εργαζομένων, τις περιόδους ανάπαυσης κ.λπ., τις σχετικές συλλογικές ή ατομικές συμβάσεις εργασίας και κάποιες φορές με τον περί Προστασίας από τον Περιβαλλοντικό Θόρυβο Νόμο, τον περί Πολεοδομίας Νόμο και άλλες ειδικότερες νομοθεσίες.

Ειδικότερα, σε ορισμένες χώρες οι **τοπικές αρχές διοίκησης** διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο θέμα του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης. Συγκεκριμένα, στη **Βουλγαρία** το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων, καθώς και οι αλλαγές στο ωράριο λειτουργίας τους εγκρίνονται από την τοπική αρχή διοίκησης μετά από αίτημα των ιδιοκτητών των καταστημάτων.

Δεν ρυθμίζεται νομοθετικά το θέμα του ωραρίου καταστημάτων λιανικής πώλησης στην **Εσθονία**, στη **Λετονία**, στη **Σλοβακία**, στη **Σουηδία** και στη **Φινλανδία**. Ειδικότερα, στην **Εσθονία** και στη **Σλοβακία** τα καταστήματα μπορούν να είναι ανοικτά 24 ώρες το 24ωρο, 7 μέρες τη βδομάδα. Στη **Λετονία** και στη Φινλανδία τα καταστήματα λιανικού εμπορίου έχουν ελεύθερο ωράριο, υπό τον όρο να εφαρμόζονται οι σχετικές με τον χρόνο εργασίας νομοθετικές πρόνοιες. Στη **Σουηδία** το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου είναι εντελώς ελεύθερο με εξαίρεση τα καταστήματα πώλησης αλκοολούχων ποτών, τα οποία αποτελούν κρατικό μονοπώλιο.

Στη **Γαλλία** το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων ρυθμίζεται με τοπικά διατάγματα και ειδικούς για ορισμένα επαγγέλματα κανονισμούς ή του Εργατικού Κώδικα. λαμβάνοντας υπόψιν τις σχετικές πρόνοιες τον Εργατικό Κώδικα. Στην **Ισπανία** στη σχετική για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων νομοθεσία περιέχονται διατάξεις που άπτονται της αυτονομίας των διαφόρων περιοχών (αυτόνομων κοινοτήτων), ώστε να γίνεται σεβαστή η εξουσία των αυτόνομων κοινοτήτων σε θέματα εσωτερικού εμπορίου. Στην **Ολλανδία** με έγκριση της οικείας τοπικής αρχής μπορεί να επεκταθεί το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων. Στην **Ουγγαρία** οι τοπικές αρχές δύνανται να ορίσουν με διάταγμα το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων μεταξύ 10.00 μ.μ. και 6.00 π.μ. Στην **Πολωνία** το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου καθορίζεται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης. Στην **Πορτογαλία** το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων διέπεται καταρχήν από το γενικό δίκαιο και υπόκειται σε περαιτέρω ρυθμίσεις μέσω των δημοτικών κανονισμών.

2. Εάν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο, τι περιεχόμενο έχουν οι βασικές διατάξεις του;

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφεται συνοπτικά το περιεχόμενο των νομικών διατάξεων που αφορούν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης, τις ώρες εργασίας, την εργασία κατά τις Κυριακές και τις αργίες και τις περιπτώσεις καταστημάτων/σημείων πώλησης που εξαιρούνται από τη νομοθεσία.

ΧΩΡΑ	ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ	ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ//ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΩΡΑΡΙΟΥ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ/ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΑ ΣΑΒΒΑΤΑ, ΚΥΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΓΙΕΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ/ΩΡΕΣ ΑΝΑΠΑΥΣΗΣ
 Αυστρία	<ul style="list-style-type: none"> • Δευτέρα έως Παρασκευή 06.00 - 21.00. • Σάββατο 06.00 -18.00. • Ο συνολικός εβδομαδιαίος χρόνος λειτουργίας απαγορεύεται να ξεπερνά τις 72 ώρες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αρτοποιεία -ανοικτά από τις 05.30. • Σημεία πώλησης σε σταθμούς τρένων, τερματικούς σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια και λιμάνια. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιτρέπεται να τοποθετούνται εργαζόμενοι κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου και των αργιών ανάπαυσης σε σημεία πώλησης σε σταθμούς τρένων, τερματικούς σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια και λιμάνια. • Σύμφωνα με τη συλλογική σύμβαση οι εργαζόμενοι οι οποίοι εργάζονται το Σάββατο μετά τη 1.00 μ.μ. απαγορεύεται να εργαστούν το επόμενο Σάββατο. • Στις δημόσιες αργίες οι εργαζόμενοι δικαιούνται συνεχή περίοδο ανάπαυσης τουλάχιστον 24 ωρών. 	<ul style="list-style-type: none"> • 38,5 ώρες εβδομαδιαίως με περιθώριο αύξησης έως τις 44 ώρες κατ' ανώτατο όριο για περίοδο αναφοράς έως 26 εβδομάδων, υπό την προϋπόθεση ότι ο μέσος χρόνος εργασίας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου δεν υπερβαίνει τις 38,5 ώρες. • Συνεχής εβδομαδιαία περίοδος ανάπαυσης - 36 ώρες συμπεριλαμβανομένης της Κυριακής (βλ. σχετική απάντηση).
 Βουλγαρία	Καθορίζεται στη βάση διατάγματος από το οικείο δημοτικό συμβούλιο, κατόπιν αιτήματος των ιδιοκτητών καταστημάτων.	Δεν αναφέρονται.	Δεν αναφέρονται.	Δεν αναφέρονται.
 Γαλλία	Δεν ρυθμίζεται με νόμο αλλά με τοπικά διατάγματα, τηρουμένων των διατάξεων του Εργατικού Κώδικα.	Εξαιρούνται του ειδικού κανονισμού για το ωράριο της Κυριακής καταστήματα διατροφής (φούρνοι, κρεοπωλεία, αλλαντοπωλεία), καπνοπωλεία, ειδών χειροτεχνίας/κιγκαλερίας, φαρμακεία, ανθοπωλεία, εστιατόρια, καφετέριες, καταστήματα που βρίσκονται σε διεθνή τουριστική ζώνη, σημεία πώλησης σε εμπορική ζώνη με	Ειδικός κανονισμός για το ωράριο της Κυριακής, που προβλέπεται ως ημέρα ανάπαυσης με βάση τον Εργατικό Κώδικα, προνοεί διάφορες αποκλίσεις.	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ώρες εργασίας καθορίζονται σε 10 ώρες ημερησίως ή 48 ώρες εντός μίας και της αυτής εβδομάδας ή σε 44 ώρες την εβδομάδα κατά μέσο όρο σε περίοδο αναφοράς 12 συνεχόμενων εβδομάδων.

		μεγάλους αριθμούς πελατών και πωλήσεων, βενζινάδικα, κ.ά. (βλ. σχετική απάντηση).		
 Γερμανία	<p>Από το 2006 η νομοθετική αρμοδιότητα για τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων ανατέθηκε στα ομόσπονδα κρατίδια.</p> <p>Μόνο στο ομόσπονδο κρατίδιο της Βαυαρίας ισχύει ο ομοσπονδιακός νόμος για το κλείσιμο των καταστημάτων (βλ. σχετική απάντηση). Υπάρχουν διαφοροποιήσεις στο ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων από κρατίδιο σε κρατίδιο, Σε κάποια ομόσπονδα κρατίδια τα καταστήματα μπορούν να είναι ανοικτά σε 24ωρη βάση.</p>	Βενζινάδικα, Φαρμακεία, σημεία πώλησης σε θέρετρα, θέρετρα υγείας, αγροτικές περιοχές, σταθμοί τρένων, αεροδρόμια ή καταστήματα πώλησης αρτοποιημάτων και γαλακτοκομικών προϊόντων.	Δεν επιτρέπεται το άνοιγμα καταστημάτων λιανικής πώλησης τις Κυριακές και τις επίσημες αργίες, με εξαίρεση ορισμένες ομάδες προϊόντων και ομάδες σημείων πώλησης. Επιπλέον, επιτρέπεται στα καταστήματα να ανοίγουν κατά περίπτωση 3 έως 8 Κυριακές τον χρόνο.	Σύμφωνα με τον νόμο για τον εργασιακό χρόνο, ο ημερήσιος χρόνος εργασίας ανέρχεται σε 8 ώρες με δυνατότητα αύξησης έως 10 ώρες και ο εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας σε 48 ώρες εβδομαδιαίως με δυνατότητα αύξησης έως 60 ώρες, νοουμένου ότι εντός 6 μηνών ή εντός 24 εβδομάδων ο μέσος ημερήσιος χρόνος εργασίας δεν ξεπερνά τις 8 ώρες.
 Ελλάδα	Ελεύθερο ωράριο όλες τις ημέρες της εβδομάδας πλην της Κυριακής και των ημερών αργίας.	<p>Εξαιρούνται τα πρατήρια καυσίμων, εστιατόρια, καφενεία, γαλακτοπωλεία, κυλικεία, ανθοπωλεία, περίπτερα κ.ά. (βλ. σχετική απάντηση).</p> <p>Σε τουριστικές περιοχές εξαιρούνται αρτοποιεία, κρεοπωλεία, ιχθυοπωλεία και οπωροπωλεία.</p>	<p>Επιτρέπεται η λειτουργία κατά τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας, πλην της Κυριακής του Πάσχα, από 08.00 έως 13.00, άνευ απασχολήσεως προσωπικού, καταστημάτων πωλήσεως παντός είδους παλαιών αντικειμένων, εφόσον τα καταστήματα αυτά ευρίσκονται σε τόπους όπου εθιμικά γίνονται αγοραπωλησίες τέτοιων ειδών.</p> <p>Επιτρέπεται η λειτουργία καταστημάτων και των εγκαταστάσεων στους χώρους των Κεντρικών Αγορών τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας,</p>	<p>Συνολικό εβδομαδιαίο συμβατικό ωράριο 40 ωρών.</p> <p>Η ημέρα ανάπαυσης των εργαζομένων λόγω πενθημέρου καθορίζεται κυλιόμενη, εκτός εάν ρυθμίζεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις ή με ατομική συμφωνία.</p>

			τηρουμένων των διατάξεων της κείμενης εργατικής νομοθεσίας.	
 Εσθονία	Δεν ρυθμίζεται νομοθετικά.	-	-	-
 Ιρλανδία	Υπεραγορές 07.00 - 22.00 κατά τις καθημερινές και ελαφρώς μειωμένο ωράριο τα Σαββατοκυριακά.	Με βάση την πολεοδομική νομοθεσία μπορούν να τεθούν περιορισμοί στο ωράριο λειτουργίας μεμονωμένων καταστημάτων λιανικής πώλησης. Υπάρχουν περιορισμοί στο ωράριο λειτουργίας καταστημάτων πώλησης αλκοόλ.	Προνοείται στον νόμο εκ περιτροπής απασχόληση κατά τις Κυριακές και δικαίωμα εργαζομένου να αρνηθεί εργασία την Κυριακή,	Δεν αναφέρεται.
 Ισπανία	Οι ώρες λειτουργίας καταστήματος κατά τις εργάσιμες ημέρες αποφασίζονται από τον έμπορο.	-----	Ο έμπορος/επιχειρηματίας καθορίζει το ωράριο λειτουργία κατά τις Κυριακές και τις αργίες. Ο ελάχιστος αριθμός Κυριακών (ετησίως) κατά τις οποίες τα καταστήματα επιτρέπεται να παραμείνουν ανοικτά είναι 16 και οι αυτόνομες κοινότητες μπορούν να περιορίσουν τον αριθμό έως 10.	Δεν αναφέρεται.
 Κροατία	Δευτέρα - Σάββατο συνολικά 90 ώρες την εβδομάδα. Καθορίζει ο έμπορος το ωράριο λειτουργίας του καταστήματός του.	Εξαιρούνται σημεία πώλησης στους σιδηροδρομικούς σταθμούς και σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια, λιμάνια, πρατήρια φυσικού αερίου, νοσοκομεία, ξενοδοχεία, χώροι πολιτιστικών και θρησκευτικών ιδρυμάτων, μουσεία, κέντρα επισκεπτών κ.ά. (βλ. σχετική απάντηση).	Τα εμπορικά καταστήματα είναι κλειστά τις Κυριακές. Ο έμπορος μπορεί να καθορίσει 16 Κυριακές ως εργάσιμες, προσθέτοντας 15 ώρες εργασίας στην αντίστοιχη εβδομάδα. Η πώληση εντύπων σε περίπτερα επιτρέπεται τις Κυριακές και τις αργίες από τις 07.00 έως τη 01.00.	Δεν αναφέρεται.
 Λετονία	Ελεύθερο ωράριο τηρουμένων των διατάξεων του Εργατικού Νόμου.	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.	• 8 ώρες ημερησίως, 40 ώρες εβδομαδιαίως.

				<ul style="list-style-type: none"> • 7 ώρες ημερησίως, 35 ώρες εβδομαδιαίως για εργασία με ειδικό κίνδυνο. • 7 ώρες ημερησίως για εργαζόμενο νυκτερινής βάρδιας. • Τουλάχιστον 12 συνεχόμενες ώρες ημερήσιας ανάπαυσης και τουλάχιστον 42 συνεχόμενες ώρες εβδομαδιαίας ανάπαυσης (αν ορίζεται εβδομάδα εργασίας 5 ημερών). • 5 εργάσιμες μέρες ή 6 εργάσιμες μέρες με μέγιστο ημερήσιο χρόνο 7 ώρες εργασίας.
 Λιθουανία	<p>Αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κλάδου εμπορίου.</p> <p>Συνήθως καθημερινά 08.00 - 22.00.</p>	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.
 Λουξεμβούργο	<p>6.00 π.μ. μέχρι τις 8.00 μ.μ. τις καθημερινές.</p>	<p>Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, την παραμονή των Χριστουγέννων και την ημέρα πριν από την εθνική αργία, όπου τα καταστήματα πρέπει να κλείνουν το αργότερο στις 18.00.</p> <p>Το κλείσιμο των καταστημάτων τα Σάββατα και την παραμονή της αργίας μπορεί να μετατεθεί στις 20.00.</p> <p>Η ώρα κλεισίματος μπορεί να μετατεθεί από τις 20.00 στις 21.00 μία φορά την εβδομάδα.</p> <p>Εξαιρέσεις αποτελούν κρεοπωλεία, αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία, υπηρεσίες εστίασης και delicatessen, τα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 06.00 μέχρι τις 13.00 τις Κυριακές. • 06.00 π.μ. μέχρι τις 19.00 τα Σάββατα και την ημέρα πριν από δημόσια αργία. 	Δεν αναφέρεται.

		tearooms, περίπτερα, καπνοπωλεία κ.ά. (βλ. σχετική απάντηση).		
 Ολλανδία	Δευτέρα έως Σάββατο 06.00 - 22.00. Ο δήμος μπορεί να επιτρέψει διεύρυνση του ωραρίου.	Τα καταστήματα είναι κλειστά μετά τις 19.00 τη Μεγάλη Παρασκευή, στις 4 Μαΐου (Ημέρα Μνήμης), στις 24 Δεκεμβρίου. Τα πρατήρια καυσίμων, καταστήματα σε νοσοκομεία και εγκαταστάσεις περίθαλψης, καταστήματα σε μουσεία, καταστήματα σε σιδηροδρομικούς σταθμούς, καταστήματα σε αεροδρόμια, φαρμακεία μπορούν να είναι πάντα ανοικτά.	Η δημοτική αρχή καθορίζει αν επιτρέπεται το άνοιγμα των καταστημάτων την Κυριακή και τον αριθμό των Κυριακών που αυτό επιτρέπεται.	Δεν αναφέρεται.
 Πολωνία	Η κοινότητα (gmina) αποφασίζει για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων.	Εξαιρούνται από την απαγόρευση τα εστιατόρια, αρτοποιεία και ζαχαροπλαστεία, πρατήρια καυσίμων, ανθοπωλεία, φαρμακεία, καταστήματα σε ξενοδοχεία, νοσοκομεία, αεροδρόμια, καταστήματα αφορολόγητων ειδών, καταστήματα σε σιδηροδρομικούς σταθμούς κ.ά. (βλ. σχετική απάντηση). Η απαγόρευση δεν επεκτείνεται στα καταστήματα που λειτουργούν αποκλειστικά από τον ιδιοκτήτη τους.	Περιορισμός εμπορίας τις Κυριακές και κατά τις αργίες που ορίζονται στον νόμο. Εξαιρέση αποτελούν οι δύο Κυριακές που προηγούνται της πρώτης ημέρας των Χριστουγέννων, εξαιρουμένης της Κυριακής που συμπίπτει με τις 24 Δεκεμβρίου, η Κυριακή που προηγείται της πρώτης ημέρας του Πάσχα, καθώς και η τελευταία Κυριακή των μηνών Ιανουαρίου, Απριλίου, Ιουνίου και Αυγούστου.	Δεν αναφέρεται.
 Πορτογαλία	Τα δημοτικά συμβούλια αποφασίζουν για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων.	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.
 Ρουμανία	Οι έμποροι ορίζουν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων τους, τηρώντας τις διατάξεις του Εργατικού κώδικα και της	Οι χώροι λιανικής πώλησης τροφίμων δεν επιτρέπεται να παραμένουν κλειστοί για περισσότερες από δύο συνεχόμενες ημέρες, εκτός κι αν	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.

	νομοθεσίας για τη διατήρηση της δημόσιας ειρήνης και τάξης.	υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι για αυτό.		
 Σλοβακία	Τα καταστήματα μπορούν να είναι ανοικτά 24 ώρες ημερησίως, 7 ημέρες την εβδομάδα.	Εξαιρέσεις κατά τις αργίες αποτελούν οι λιανικές πωλήσεις σε πρατήρια καυσίμων, φαρμακεία, αεροδρόμια, λιμάνια, άλλες εγκαταστάσεις δημόσιων μεταφορών και νοσοκομεία, η πώληση εισιτηρίων, η πώληση αναμνηστικών, η πώληση λουλουδιών την 8η Μαΐου και την 1η Σεπτεμβρίου και η πώληση λουλουδιών και αντικειμένων που προορίζονται για τον στολισμό χώρων ταφής την 1 ^η Νοεμβρίου.	--	Μέχρι 40 ώρες την εβδομάδα, μέχρι 12 ώρες την ημέρα.
 Σλοβενία	Οι έμποροι αποφασίζουν για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων τους, τηρούμενης της εργατικής νομοθεσίας.	Εξαιρούνται καταστήματα σε πρατήρια καυσίμων, συνοριακά περάσματα, λιμάνια, δημόσιες μεταφορές, σταθμούς τρένων και λεωφορείων, νοσοκομεία κ.λπ. Επίσης, δεν υπάρχουν περιορισμοί για καταστήματα με εμβαδόν χώρου πωλήσεων έως 200 τ.μ. που λειτουργούν από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης ή εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο ή φοιτητές ή και μαθητές που εργάζονται προσωρινά ή περιστασιακά.	Δεν επιτρέπεται η λειτουργία καταστημάτων λιανικής πώλησης τις Κυριακές και τις δημόσιες αργίες.	Δεν αναφέρεται.
 Σουηδία	Ελεύθερο ωράριο, τηρουμένων των διατάξεων του περί Ωραρίου Εργασίας Νόμου.	Εξαιρούνται του ελεύθερου ωραρίου τα Καταστήματα πώλησης αλκοολούχων ποτών, τα οποία απαγορεύεται να λειτουργούν τις Κυριακές και κλείνουν στις 20.00 τις καθημερινές και στις 15.00 τα Σάββατα.	Δεν αναφέρεται.	Δεν αναφέρεται.
 Τσεχία	Ρυθμίζεται νομοθετικά με ειδικό νόμο το ωράριο λειτουργίας των	Εξαιρούνται καταστήματα των οποίων η επιφάνεια πώλησης δεν υπερβαίνει τα 200 τ.μ., πρατήρια	Τα καταστήματα παραμένουν κλειστά κατά τις δημόσιες αργίες που ορίζονται στον νόμο.	Δεν αναφέρεται

	καταστημάτων κατά τις δημόσιες αργίες.	καυσίμων, φαρμακεία, καταστήματα σε αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς και σταθμούς λεωφορείων, σε ιατρικά κέντρα και καταστήματα λιανικής πώλησης σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.	Επιπρόσθετα, οι πωλήσεις στα καταστήματα λιανικής πώλησης απαγορεύονται στις 24 Δεκεμβρίου από τις 12.00 έως τις 00.00.	
 Φινλανδία	Δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση. Οι ιδιοκτήτες αποφασίζουν για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων τους.	Καταστήματα σε εμπορικά κέντρα ή καταστήματα στα οποία εργοδοτούνται μέχρι 5 υπάλληλοι δικαιούνται να κλείνουν μία (1) μέρα την εβδομάδα.	----	8 ώρες ημερησίως, 40 ώρες εβδομαδιαίως.

Ερωτήματα

1. Ρυθμίζεται νομοθετικά το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου στη χώρα σας; Εάν ναι, ποια είναι η νομική βάση (τυπικός νόμος, κανονιστικές διοικητικές πράξεις, άλλο);
2. Εάν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο, τι περιεχόμενο έχουν οι βασικές διατάξεις του;

Αυστρία

1. Στην Αυστρία, το θέμα των ωρών λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης ρυθμίζεται σε ομοσπονδιακό επίπεδο στον περί Ωρών Λειτουργίας του 2003 Νόμο (Öffnungszeitengesetz 2003). Θέματα σχετικά με τον χρόνο εργασίας και τις περιόδους ανάπαυσης των εργαζομένων στον τομέα του λιανικού εμπορίου ρυθμίζονται στον νόμο περί χρόνου εργασίας - Arbeitszeitgesetz (AZG), στον νόμο περί περιόδων ανάπαυσης - Arbeitsruhegesetz (ARG) και ιδίως στη συλλογική σύμβαση για τους εμπορικούς υπαλλήλους (Kollektivvertrag für Handelsangestellte).
2. Σύμφωνα με τον περί Ωρών Λειτουργίας Νόμο του 2003, μέρος 4 - Γενικές ώρες λειτουργίας τις εργάσιμες ημέρες, ισχύουν τα ακόλουθα:
 - α. Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, τα σημεία λιανικής πώλησης επιτρέπεται να παραμένουν ανοικτά από Δευτέρα έως Παρασκευή από τις 06.00 έως τις 21.00, τα Σάββατα από τις 06.00 έως τις 18.00.
 - β. Τα αρτοποιεία επιτρέπεται να παραμείνουν ανοικτά από τις 05.30, εκτός εάν ο επαρχιακός κυβερνήτης καθορίσει τις ώρες λειτουργίας σύμφωνα με την §4α(1)(1).
 - γ. Ο συνολικός χρόνος λειτουργίας των ανωτέρω καταστημάτων απαγορεύεται να υπερβαίνει τις 72 ώρες εντός μιας ημερολογιακής εβδομάδας».

Με βάση τον νόμο για τον χρόνο εργασίας (Arbeitszeitgesetz-AZG), ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Το τυπικό ωράριο εργασίας ορίζεται ως 8 ώρες ημερησίως και 40 ώρες εβδομαδιαίως.
- β. Οι τυποποιημένες ώρες εργασίας που ορίζονται στις συλλογικές συμβάσεις επιτρέπεται επίσης να είναι χαμηλότερες, όπως και στη συλλογική σύμβαση για τον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας είναι 38,5 ώρες.
- γ. Ο μέγιστος εβδομαδιαίος χρόνος επιτρέπεται, σύμφωνα με την παρούσα συλλογική σύμβαση (στο πλαίσιο του άρθρου 4 παράγραφος 4 του AZG) να αυξηθεί έως τις 44 ώρες κατ' ανώτατο όριο για περίοδο αναφοράς έως 26 εβδομάδων, υπό την προϋπόθεση ότι ο μέσος χρόνος εργασίας κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου δεν υπερβαίνει τις 38,5 ώρες.

Σύμφωνα με τον νόμο για τις περιόδους ανάπαυσης (Arbeitsruhegesetz -ARG), ισχύουν τα ακόλουθα:

- α. Κατά τη διάρκεια κάθε ημερολογιακής εβδομάδας οι εργαζόμενοι δικαιούνται συνεχή περίοδο ανάπαυσης 36 ωρών, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει την Κυριακή. Η ανάπαυση του Σαββατοκύριακου πρέπει να ξεκινήσει το αργότερο μέχρι τη 13.00 το Σάββατο. Εξαιρέση αποτελούν οι εργαζόμενοι που εκτελούν εργασίες κλεισίματος ή καθαρισμού ή συντήρησης που είναι απολύτως απαραίτητες, από τους οποίους μπορεί να ζητηθεί να εργαστούν το αργότερο μέχρι τις 15.00.
- β. Υπάρχουν ειδικοί κανόνες για τους εργαζόμενους στα καταστήματα λιανικής πώλησης:
 - i. Οι εργαζόμενοι σε σημεία πώλησης, όπως αυτά ορίζονται στην § 1 του νόμου περί εμπορικών ωρών, επιτρέπεται να απασχολούνται τα Σάββατα μετά τη 13.00, εάν οι ισχύοντες κανόνες λειτουργίας καταστημάτων επιτρέπουν σε ένα τέτοιο κατάστημα να παραμείνει ανοιχτό. Η συλλογική σύμβαση ορίζει ότι οι εργαζόμενοι οι οποίοι εργάζονται το Σάββατο μετά τη 13.00 δυνάμει της ανωτέρω διάταξης απαγορεύεται να εργαστούν το επόμενο Σάββατο.
 - ii. Για την πώληση τροφίμων, αναμνηστικών και ειδών ταξιδιού (υλικό ανάγνωσης, γραφική ύλη, λουλούδια, είδη καλλωπισμού και

προσωπικής υγιεινής, φωτογραφικά φιλμ και παρόμοια) και καπνικών προϊόντων οι εργαζόμενοι επιτρέπεται επίσης να τοποθετούνται κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου και των αργιών ανάπαυσης σε σημεία πώλησης σε σταθμούς τρένων, τερματικούς σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια, λιμάνια. Για την πώληση της γκάμας των προϊόντων που διατίθενται στα καταστήματα αφορολογήτων ειδών σε αεροδρόμια, εργαζόμενοι επιτρέπεται επίσης να απασχολούνται κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου και των δημόσιων αργιών (άρθρο 18 ARG).

- iii. Στις δημόσιες αργίες οι εργαζόμενοι δικαιούνται συνεχή περίοδο ανάπαυσης τουλάχιστον 24 ωρών. Η περίοδος ανάπαυσης των διακοπών πρέπει να αρχίζει ανάμεσα στα μεσάνυχτα και τις 6.00 π.μ. της ημέρας διακοπών. Στις 8 Δεκεμβρίου, που είναι δημόσια αργία, επιτρέπεται η απασχόληση εργαζομένων σε καταστήματα λιανικής πώλησης σύμφωνα με το άρθρο 1 του περί Ωρών Λειτουργίας Νόμου, εάν η 8^η Δεκεμβρίου συμπίπτει με εργάσιμη ημέρα. Κάθε εργαζόμενος έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να εργαστεί στις 8 Δεκεμβρίου, χωρίς να χρειάζεται να δικαιολογήσει την άρνησή του και χωρίς να τίθεται σε μειονεκτική θέση λόγω αυτής. Δικαιούται επίσης πρόσθετη, πέραν της τακτικής, αποζημίωση για τις ώρες που εργάστηκε.

Βουλγαρία

Θέματα σχετικά με τις ώρες εργασίας ρυθμίζονται στον περί Προστασίας από τον Περιβαλλοντικό Θόρυβο Νόμο και συγκεκριμένα στα άρθρα 16α και 16β.

Σύμφωνα με το άρθρο 16α του πιο πάνω νόμου, ισχύουν τα ακόλουθα:

- Απαγορεύεται η πραγματοποίηση παραδόσεων σε χώρους παραγωγής, αποθήκευσης και εμπορίου, καθώς και σε χώρους παροχής υπηρεσιών που έχουν δημιουργηθεί και βρίσκονται σε ζώνες και περιοχές που έχουν καθοριστεί για οικιστικές αναπτύξεις, ζώνες και χώρους αναψυχής και ζώνες μικτής χρήσης, καθώς και σε κτίρια κατοικιών και κτίρια μικτής χρήσης, κατά τις ώρες μεταξύ 23.00 και 8.00.

- Απαγορεύεται η μετάδοση ήχου από φυσικά πρόσωπα ή από χώρους παραγωγής, αποθήκευσης, εμπορίου και παροχής υπηρεσιών, καθώς και σε ανοιχτούς χώρους σε ζώνες που έχουν καθοριστεί για οικιστικές αναπτύξεις, ζώνες και χώρους αναψυχής και ζώνες μικτής χρήσης κατά τις ώρες μεταξύ 14.00 και 16.00 και μεταξύ 23.00 και 08.00, με εξαίρεση τους χώρους θρησκευτικών ναών, σιδηροδρομικούς σταθμούς, σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια, θαλάσσιους σταθμούς, καθώς και κατά τη χρήση συστημάτων προειδοποίησης/ειδοποίησης του κοινού σε περίπτωση καταστροφών.

Σύμφωνα με το άρθρο 16β, φυσικά ή νομικά πρόσωπα υποβάλλουν στην αρχή τοπικής διοίκησης αίτηση για το ωράριο λειτουργίας των χώρων εργασίας τους, καθώς και για αλλαγές στο ωράριο εργασίας τους, σύμφωνα με τους όρους και τη διαδικασία που ορίζεται με διάταγμα που εκδίδεται από το οικείο δημοτικό συμβούλιο.

Είναι υποχρεωτικό να επισυνάπτεται στην αίτηση γνωμοδότηση της αρμόδιας περιφερειακής υγειονομικής επιθεώρησης σχετικά με τη συμμόρφωση με τις οριακές τιμές για τους δείκτες θορύβου που ορίζονται με το διάταγμα του οικείου δημοτικού συμβουλίου.

Γαλλία

1. Η Γαλλία δεν διαθέτει γενικό νόμο που να ορίζει το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης, σε αντίθεση με πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Επομένως, το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων ρυθμίζεται από τοπικά διατάγματα, ειδικούς για ορισμένα επαγγέλματα κανονισμούς ή τον Εργατικό Κώδικα.
2. Οι έμποροι που δεν εργοδοτούν μισθωτούς και δεν πωλούν αλκοολούχα ποτά επιτρέπεται, θεωρητικά, να διατηρούν τα καταστήματα ανοικτά συνεχώς, εκτός αντίθετης ρύθμισης από τις τοπικές αρχές (δημοτικές ή νομαρχιακές/περιφερειακές).

Αντιθέτως, στα καταστήματα που εργοδοτούν μισθωτούς τα ωράρια λειτουργίας πρέπει να καθορίζονται με σεβασμό στα ανώτατα όρια διάρκειας εργασίας που ισχύουν για τους μισθωτούς. Αυτή η μέγιστη διάρκεια ανέρχεται στις 10 ώρες την ημέρα και σε 48 ώρες εντός μίας και της αυτής εβδομάδας ή

σε 44 ώρες την εβδομάδα κατά μέσο όρο σε περίοδο αναφοράς 12 συνεχόμενων εβδομάδων.

Εξάλλου, οποιοδήποτε εργασία που πραγματοποιείται μεταξύ 21.00 και 06.00 θεωρείται **νυχτερινή εργασία**, της οποίας η αντιμισθία αυξάνεται σύμφωνα με ένα ποσοστό που προσδιορίζεται στη συλλογική σύμβαση του εκάστοτε τομέα.

Ένας ειδικός κανονισμός εφαρμόζεται στο ωράριο της Κυριακής, που είναι εξ ορισμού η μέρα της εβδομαδιαίας ανάπαυσης που προβλέπεται από τον Εργατικό Κώδικα. Πολλά είδη αποκλίσεων είναι εφαρμόσιμα:

- α. Τα καταστήματα διατροφής (φούρνοι, ζαχαροπλαστεία, κρεοπωλεία, αλλαντοπωλεία), ορισμένα καταστήματα λιανικής (καπνοπωλεία, ειδών χειροτεχνίας/κιγκαλερίας, φαρμακεία, ανθοπωλεία), όπως και εστιατόρια και καφετερίες επιτρέπεται να λειτουργούν την Κυριακή χωρίς προαπαιτούμενο αίτημα και αυτό ανεξαρτήτως του αριθμού των μισθωτών, υπό τον όρο ότι το συμβόλαιο εργασίας τους τους υποχρεώνει να εργάζονται την Κυριακή. Ωστόσο, τα μπακάλικα και οι κάβες κρασιού τις Κυριακές οφείλουν να κλείνουν στη 13.00 το αργότερο.
- β. Τα καταστήματα και μαγαζιά που βρίσκονται σε διεθνή τουριστική ζώνη (γαλ. ΖΤΙ), προσδιορισμένη σε διάταγμα του προϊσταμένου της περιφέρειας, επιτρέπεται και αυτά να ανοίγουν την Κυριακή, χωρίς να απαιτείται εξουσιοδότηση. Η Γαλλία έχει μέχρι στιγμής 11 τέτοιες ζώνες στο Παρίσι και 9 στην περιφέρεια.
- γ. Σε εμπορική ζώνη δεν είναι πλέον αναγκαίο να αποκτηθεί προγενέστερη εξουσιοδότηση για λειτουργία την Κυριακή, υπό τον όρο ότι η εν λόγω ζώνη παρουσιάζει μία επιφάνεια πώλησης μεγαλύτερη από το ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο και υπερβαίνει ένα ορισμένο αριθμό πελατών τον χρόνο.
- δ. Τα βενζινάδικα επιτρέπεται να λειτουργούν σε ελεύθερο ωράριο, αλλά δεν έχουν το δικαίωμα να πωλούν αλκοόλη μεταξύ των 18.00 και 08.00.
- ε. Ένα παρόμοιο σύστημα εφαρμόζεται στα μαγαζιά μιας δεκάδας μεγάλων σταθμών που βρίσκονται στο εθνικό έδαφος.
- στ. Τέλος, η κατά τόπον αρμόδια περιφέρεια έχει την ευχέρεια να παράσχει, κατόπιν αιτήματος, εξουσιοδότηση για παρεκκλίσεις σε συνάφεια με μια περίοδο της χρονιάς (εκπτώσεις, περίοδος εορτών πρωτοχρονιάς).

Γερμανία

1. Το θέμα των ωρών εργασίας στη Γερμανία ρυθμίζεται από τον περί Ωρών Εργασίας Νόμο (ArbZG), ο οποίος περιέχει διατάξεις σχετικά με τις μέγιστες επιτρεπόμενες ημερήσιες ώρες εργασίας (άρθρο 3), τα διαλείμματα ανάπαυσης και τις περιόδους ανάπαυσης (άρθρα 4, 5), τη νυκτερινή εργασία (άρθρο 6) και τις περιόδους ανάπαυσης κατά τις Κυριακές και αργίες (άρθρο 9). Ο νόμος, ο οποίος θεμελιώνεται κατά το ενωσιακό δίκαιο στην Οδηγία για τον χρόνο εργασίας (2003/88/EK), καλύπτει όλους τους εργαζομένους σε όλα τα είδη απασχόλησης, με λίγες εξαιρέσεις. Επιπρόσθετα, οι ώρες εργασίας στο λιανικό εμπόριο διέπονται επίσης από τις διατάξεις του νόμου για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων και την ειδική νομοθεσία για κάθε κρατίδιο σχετικά με τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων. Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης του φεντεραλισμού το 2006, ο ομοσπονδιακός νόμος έχει χάσει μεγάλο μέρος της σημασίας του, καθώς έκτοτε η νομοθετική αρμοδιότητα για τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων έχει ανατεθεί στα ομόσπονδα κρατίδια. Μόνο στο ομόσπονδο κρατίδιο της Βαυαρίας συνεχίζει να ισχύει ο ομοσπονδιακός νόμος για το κλείσιμο των καταστημάτων, καθώς δεν έχει ψηφιστεί ξεχωριστός νόμος για το άνοιγμα των καταστημάτων.
2. Το κανονιστικό περιεχόμενο του νόμου για το κλείσιμο των καταστημάτων είναι τα εξής:
 - α. Τα σημεία πώλησης (καταστήματα κάθε είδους και άλλα περίπτερα) πρέπει να είναι κλειστά τις Κυριακές και τις επίσημες αργίες και από Δευτέρα έως Σάββατο από τις 20.00 έως τις 06.00. Εάν η 24^η Δεκεμβρίου είναι εργάσιμη, τα σημεία πώλησης πρέπει να κλείνουν από τις 14.00 μέχρι τις 06.00.
 - β. Τα αρτοποιεία επιτρέπεται να ανοίγουν από τις 05.30.
 - γ. Υπάρχουν πολλές εξαιρέσεις, μερικές από τις οποίες σχετίζονται με ορισμένες εμπορικές επιχειρήσεις (π.χ. βενζινάδικα, φαρμακεία), σε περιοχές όπου επικρατούν ορισμένες τοπικές συνθήκες (π.χ. θέρετρα και θέρετρα υγείας, αγροτικές περιοχές, σταθμούς τρένων, αεροδρόμια) ή ορισμένα προϊόντα (π.χ. αρτοποιήματα, γαλακτοκομικά προϊόντα).

Τα περισσότερα ομόσπονδα κρατίδια επιτρέπουν πιο διευρυμένο ωράριο λειτουργίας από αυτό που προβλέπεται στον ομοσπονδιακό νόμο, ειδικά κατά τις καθημερινές εργάσιμες ημέρες. Για παράδειγμα στο Βερολίνο, στο Βραδεμβούργο, στο Αμβούργο, στην Έσση, στην Κάτω Σαξονία και σε άλλα ομόσπονδα κρατίδια τα σημεία πώλησης επιτρέπεται να είναι ανοιχτά τις καθημερινές σε 24ωρη βάση.

Το γενικό άνοιγμα καταστημάτων λιανικής τις Κυριακές και τις επίσημες αργίες καταρχήν δεν επιτρέπεται σε όλα τα ομόσπονδα κρατίδια. Εξαιρέσεις ισχύουν για ορισμένες ομάδες προϊόντων και ομάδες σημείων πώλησης. Επιπλέον, οι νόμοι για το άνοιγμα καταστημάτων στα ομόσπονδα κρατίδια επιτρέπουν στα καταστήματα να ανοίγουν κατά περίπτωση 3 έως 8 Κυριακές τον χρόνο, σε συνάφεια με συγκεκριμένες καταστάσεις ή ειδικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος κι οι ώρες λειτουργίας καταστημάτων οριοθετούνται με διαφορετικό βαθμό αυστηρότητας. Σε ορισμένα ομόσπονδα κρατίδια τα καταστήματα ανοίγουν τις 4 Κυριακές πριν από τα Χριστούγεννα.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του περί Ωρών Εργασίας Νόμου, η εργάσιμη ημέρα δεν υπερβαίνει τις 8 ώρες εργασίας. Ως χρόνος εργασίας νοείται ο χρόνος από την αρχή μέχρι το τέλος της εργασίας χωρίς διαλείμματα. Παρ' όλο που ο νόμος δεν προβλέπει μέγιστη εβδομαδιαία διάρκεια εργασίας, προκύπτει εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας 48 ωρών, καθώς ο νόμος εκκινά από εξαήμερη εβδομάδα. Ο ημερήσιος χρόνος εργασίας μπορεί να είναι έως 10 ώρες, από τις οποίες προκύπτει ως ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος εργασίας οι 60 ώρες εβδομαδιαίως. Αυτό είναι δυνατό, μόνο εάν εντός 6 ημερολογιακών μηνών ή εντός 24 εβδομάδων ο μέσος ημερήσιος χρόνος εργασίας δεν υπερβαίνει τις 8 ώρες (άρθρο 3). Αυτό σημαίνει ότι ο χρόνος εργασίας πέραν των 8 ωρών πρέπει να αντισταθμίζεται από αντίστοιχα μικρότερο χρόνο εργασίας σε άλλες εργάσιμες ημέρες εντός της νόμιμης περιόδου αποζημίωσης. Απαγορεύεται να συμφωνηθεί χρόνος εργασίας που υπερβαίνει στο σύνολό του τα όρια του νόμου (άρθρο 3), προκειμένου να μην τίθεται σε κίνδυνο η προστασία της υγείας των εργαζομένων.

Προκειμένου να βελτιωθούν οι δυνατότητες ευέλικτου ωραρίου εργασίας προς το συμφέρον των επιμέρους τομέων της ζωής και της οικονομίας, επιτρέπονται αποκλίσεις από τον νόμο περί ωρών εργασίας (άρθρα 7 και 12 του ArbZG) μέσω αντίστοιχων συμφωνιών μεταξύ των μερών της συλλογικής σύμβασης

εργασίας ή των εταίρων της εταιρείας. Αναλυτικότερα, οι ώρες εργασίας στον τομέα του λιανικού εμπορίου καθορίζονται κυρίως από συλλογικές συμβάσεις εργασίας (συμβάσεις μεταξύ συντεχνιών και εργοδοτών σε ανώτερο επίπεδο και μεταξύ εργοδοτών και συμβουλίων εργαζομένων σε επίπεδο επιχείρησης), καθώς και από ατομικές συμβάσεις εργασίας.

Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας συνάπτονται συνήθως σε περιφερειακό επίπεδο (ομόσπονδων κρατιδίων), ως περιφερειακές ή τομεακές συλλογικές συμβάσεις. Ορισμένες μεγάλες εταιρείες λιανικού εμπορίου συνάπτουν επίσης εταιρικές ή εσωτερικές συλλογικές συμβάσεις ή συλλογικές συμβάσεις ένωσης (εργοδότης: ένωση εργοδοτών).

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του περί Συλλογικών Συμβάσεων Νόμου, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (BMAS) έχει την εξουσία να κηρύξει μια συλλογική σύμβαση καθολικά δεσμευτική υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Επομένως, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοί τους που δεν δεσμεύονται από τη συλλογική σύμβαση υποχρεούνται επίσης να εφαρμόσουν τη συλλογική σύμβαση κατά το πεδίο εφαρμογής της.

Ελλάδα

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου ρυθμίζεται από τον Νόμο 1892/1990 (άρθρο 42) και το άρθρο 15Α του Νόμου 4177/2013, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 18 του Νόμου 5019/2023 με ισχύ από 14/02/2023.
2. Σύμφωνα με το άρθρο 42, παράγραφος 1 του Νόμου 1892/1990:
«1. Η λειτουργία των, κατά το άρθρο 1 του ν.δ. 1037/1971 "Περί χρονικών ορίων λειτουργίας καταστημάτων και εργασίας του προσωπικού αυτών, καταστημάτων είναι ελεύθερη, καθ' όλες τις ώρες και τις ημέρες της εβδομάδας, πλην της Κυριακής και των ημερών αργίας. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας η λειτουργία των πρατηρίων υγρών καυσίμων, εστιατορίων, ζαχαροπλαστειών, "μπάρ", καφενείων, γαλακτοπωλείων, κυλικείων και συναφών καταστημάτων, ανθοπωλείων, περιπτέρων και εξομοιούμενων καταστημάτων, φωτογραφείων, στιλβωτηρίων και αμιγών καταστημάτων λιανικής πωλήσεως ξηρών καρπών [...].

Κατ' εξαίρεση, με απόφαση του οικείου νομάρχη, μπορεί να επιτρέπεται η λειτουργία την Κυριακή και τις ημέρες αργίας ορισμένων καταστημάτων που εξυπηρετούν την τουριστική κίνηση σε αυστηρά οριοθετούμενες περιοχές δήμων και κοινοτήτων που έχουν ανακηρυχθεί ως τουριστικοί τόποι, μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Τουρισμού και των οικείων Επαγγελματικών Οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων του νομού. [...].

5. Η ημέρα ανάπαυσης των εργαζομένων λόγω πενθημέρου καθορίζεται κυλιόμενη, εκτός εάν ρυθμίζεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις ή με ατομική συμφωνία.

6. Οι μισθωτοί των καταστημάτων που λειτουργούν με διακεκομμένο ωράριο για όλες ή μερικές ημέρες της εβδομάδας δικαιούνται μεσημβρινής αναπαύσεως, που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρεις ώρες».

Σύμφωνα με το άρθρο 15Α του νόμου 4177/2013:

«1. Τα εμπορικά καταστήματα και τα καταστήματα παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτές επιτρέπεται να λειτουργούν, τηρούμενης της εργατικής νομοθεσίας, από τις 0:00 έως τις 21:00, από τη Δευτέρα έως και το Σάββατο και τις Κυριακές, σύμφωνα με το άρθρο 16, εκτός από τις εξής ημέρες:

- α) την πρώτη ημέρα του έτους (Πρωτοχρονιά),
- β) την ημέρα της εορτής των Θεοφανείων (6^η Ιανουαρίου),
- γ) την Καθαρά Δευτέρα (κινητή εορτή), εκτός από τα καταστήματα τροφίμων,
- δ) την ημέρα του εορτασμού της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 (25^η Μαρτίου),
- ε) την Κυριακή και τη Δευτέρα του Πάσχα (κινητή εορτή),
- στ) την ημέρα του εορτασμού της Εργατικής Πρωτομαγιάς (1^η Μαΐου),
- ζ) την ημέρα του εορτασμού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15^η Αυγούστου),
- η) την ημέρα του εορτασμού της επετείου του “Όχι” και της έναρξης του Ελληνοϊταλικού Πολέμου του 1940 στο πλαίσιο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (28^η Οκτωβρίου),
- θ) την ημέρα των Χριστουγέννων και την επομένη της (25^η και 26^η Δεκεμβρίου) και

- ι) την Κυριακή κατά την οποία διεξάγονται εθνικές εκλογές.
- 1α. Το ωράριο λειτουργίας της παρ. 1 μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του κατά τόπον αρμόδιου Δημάρχου, μετά από πρόταση του τοπικού εμπορικού συλλόγου, μέχρι και τις 6:00 της επόμενης ημέρας. Με την ίδια απόφαση ορίζεται το χρονικό διάστημα για το οποίο επιτρέπεται η παράταση του ωραρίου.
2. Τα εμπορικά καταστήματα και καταστήματα παροχής υπηρεσιών σε καταναλωτές που επιτρέπεται να λειτουργούν, τηρούμενης της εργατικής νομοθεσίας, όλες τις ώρες της ημέρας και όλες τις ημέρες της εβδομάδας, είναι τα εξής:
- α) καταστήματα εστίασης παντός είδους,
 - β) κυλικεία, καντίνες, κάβες, καταστήματα λιανικής πώλησης ξηρών καρπών, μικρές αγορές ("mini markets") συνεχούς λειτουργίας,
 - γ) φωτογραφεία,
 - δ) καταστήματα παροχής υπηρεσιών διασκέδασης παντός είδους,
 - ε) ξενοδοχεία,
 - στ) ζαχαροπλαστεία, γαλακτοπωλεία και συναφή καταστήματα,
 - ζ) ανθοπωλεία,
 - η) πρατήρια υγρών καυσίμων,
 - θ) περίπτερα,
 - ι) καταστήματα και εγκαταστάσεις που λειτουργούν στους χώρους των Κεντρικών Αγορών,
 - ια) καταστήματα που κατατάσσονται στις πολύ μικρές οντότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του άρθρου 2 του ν. 4308/2014 (Α' 251), σε δημοτικά διαμερίσματα με μόνιμο πληθυσμό μικρότερο από πέντε χιλιάδες (5.000) κατοίκους,
 - ιβ) γραφεία τελετών».

Σε περιοχές τουριστικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος επιτρέπεται η λειτουργία, όλες τις ώρες και τις ημέρες της εβδομάδας, των αρτοποιείων, οπωροπωλείων και καταστημάτων μαναβικής, κρεοπωλείων, ιχθυοπωλείων, υπεραγορών και

καταστημάτων που κατατάσσονται στις πολύ μικρές οντότητες, σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 2 του ν. 4308/2014.

Εσθονία

Δεν υπάρχει νομική ρύθμιση για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης. Τα καταστήματα μπορούν να είναι ανοικτά 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα.

Ιρλανδία

Νομοθεσία για τη λιανική πώληση

Στην Ιρλανδία ο περί Καταστημάτων (Ωράριο Εμπορίας) Νόμος του 1938 (πρωτογενής νομοθεσία) θεσπίστηκε, για να ρυθμίσει τις ώρες κατά τις οποίες τα καταστήματα επιτρέπεται να παραμένουν ανοικτά για την εξυπηρέτηση των πελατών. Ωστόσο, από το 2024, ο νόμος του 1938 είναι σε μεγάλο βαθμό ανενεργός. Για παράδειγμα, πολλές από τις υπουργικές αποφάσεις (δευτερογενής νομοθεσία) που έθεταν σε εφαρμογή τις διατάξεις του νόμου δεν ισχύουν πλέον.

Πολεοδομική νομοθεσία

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η πολεοδομική νομοθεσία μπορεί να λειτουργήσει για τον περιορισμό του ωραρίου λειτουργίας μεμονωμένων καταστημάτων λιανικής πώλησης. Η πολεοδομική άδεια είναι γενικά απαραίτητη για την κατασκευή κτιρίου για εμπορικούς σκοπούς ή για να αλλάξει η χρήση ενός κτιρίου για εμπορικούς σκοπούς και μπορεί να χορηγηθεί υπό όρους ως προς το ωράριο λειτουργίας της επιχείρησης, εφόσον αυτοί κριθούν απαραίτητοι για μια σειρά θεμάτων, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, ο έλεγχος της κυκλοφορίας και η ηχορύπανση.

Τυπικό ωράριο λειτουργίας

Όσον αφορά τις περισσότερες υπεραγορές, είναι ανοιχτές από νωρίς το πρωί (περίπου 07.00) και κλείνουν το βράδυ (περίπου 22.00) τις καθημερινές. Τα Σαββατοκύριακα μπορεί να έχουν ελαφρώς μικρότερο ωράριο, με τις ώρες λειτουργίας τις Κυριακές να ξεκινούν συχνά αργότερα και να τελειώνουν νωρίτερα. Ορισμένες μεγάλες υπεραγορές και καταστήματα σε αστικές περιοχές μπορεί να

παραμένουν ανοιχτά μέχρι τα μεσάνυχτα ή και αργότερα, συνήθως τις Πέμπτες και τις Παρασκευές. Το ωράριο προσαρμόζεται κατά τις δημόσιες αργίες.

Νομοθεσία για την πώληση αλκοόλ

Αναφορικά με την πώληση αλκοόλ, υπάρχουν δύο κύριοι τύποι καταστημάτων: off-licences (καταστήματα λιανικής πώλησης) και on-licences (μπαρ και εστιατόρια). Οι υπεραγορές διαθέτουν συνήθως τμήματα off-licence όπου πωλείται αλκοόλ. Η πώληση αλκοόλ περιορίζεται στα καταστήματα off-licences, συμπεριλαμβανομένων των καταστημάτων λιανικής πώλησης, από Δευτέρα έως Σάββατο από τις 10.30 έως τις 22.00 και την Κυριακή και την Ημέρα του Αγίου Πατρικίου από τις 12.30 έως τις 22.00. Στα μπαρ η πώληση αλκοόλ επιτρέπεται από Δευτέρα έως Πέμπτη από τις 10.30 έως τις 11.30, την Παρασκευή και το Σάββατο από τις 10.30 έως τις 12.30 και την Κυριακή από τις 12.30 (μεσημέρι) έως τις 23.00.

Όλα τα μπαρ και κλαμπ παραμένουν κλειστά κατά την ημέρα των Χριστουγέννων.

Νομοθεσία για την οργάνωση του χρόνου εργασίας

Νόμος του 1997 ορίζει τα σχετικά με τον εβδομαδιαίο χρόνο εργασίας, τη νυχτερινή και κυριακάτικη εργασία, τα οποία μπορούν να επηρεάσουν στην πράξη το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων, για παράδειγμα με τις υποχρεωτικές περιόδους ανάπαυσης των εργαζομένων. Ο εν λόγω νόμος επιτρέπει σε Επιτροπή για τις Σχέσεις στον Χώρο Εργασίας να θεσπίσει κώδικες πρακτικής (δευτερογενή νομοθεσία), υποκείμενους σε έγκριση από τον αρμόδιο υπουργό, με πρακτικές οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων της βασικής νομοθεσίας, π.χ. την εκ περιτροπής απασχόληση τις Κυριακές ή το δικαίωμα άρνησης τέτοιας εργασίας.

Ισπανία

1. Οι βασικές διατάξεις με το ωράριο λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων περιλαμβάνονται στον Νόμο 1/2004 για το ωράριο εμπορικών καταστημάτων (εφεξής "LHC"). Στην εν λόγω νομοθεσία γίνεται σεβαστή η εξουσία των διαφόρων περιοχών (αυτόνομων κοινοτήτων) σε θέματα εσωτερικού εμπορίου και υιοθετούνται τα αντίστοιχα Καταστατικά Αυτονομίας, δηλαδή οι κανόνες που ρυθμίζουν τις αρμοδιότητες κάθε αυτόνομης κοινότητας.
2. Το συνολικό ωράριο λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων κατά τη διάρκεια των εργάσιμων ημερών της εβδομάδας είναι τουλάχιστον 90 ώρες. Οι ώρες λειτουργίας εντός των εργάσιμων ημερών της εβδομάδας αποφασίζονται

ελεύθερα από κάθε έμπορο, τηρώντας πάντοτε το ανώτατο όριο των συνολικών ωρών που, κατά περίπτωση, καθορίζεται από την αυτόνομη κοινότητα.

Τα ακόλουθα καταστήματα (άρθρο 5 LHC) έχουν πλήρη ελευθερία στον καθορισμό των ημερών και των ωρών λειτουργίας σε ολόκληρη την επικράτεια:

- α. Καταστήματα πώλησης αρτοσκευασμάτων και ζαχαροπλαστικής, έτοιμων φαγητών, εφημερίδων, καυσίμων, καθώς και ανθοπωλεία και φυτώρια.
- β. Καταστήματα ψιλικών.
- γ. Εμπορικά καταστήματα που βρίσκονται σε σύνορα, σε σταθμούς και σε μέσα χερσαίων, θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών.
- δ. Καταστήματα που βρίσκονται σε ζώνες μεγάλης τουριστικής ζήτησης (ZGAT). Σε αυτή την περίπτωση, τα δημοτικά συμβούλια έχουν τη δυνατότητα να θεσπίσουν προσωρινούς περιορισμούς στον χρόνο λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων στις ζώνες αυτές. Σήμερα σε εθνικό επίπεδο υπάρχουν 708 ZGAT σε 557 δήμους.
- ε. Μικρά καταστήματα διάφορα των ανωτέρω, με εμβαδόν εκθεσιακού χώρου και πωλητηρίου μικρότερο από τα 300 τ.μ.

Τα φαρμακεία και τα καπνοπωλεία διέπονται από ειδικούς κανονισμούς.

Ο ελάχιστος αριθμός Κυριακών και αργιών κατά τις οποίες τα καταστήματα επιτρέπεται να παραμείνουν ανοιχτά για το κοινό είναι 16.

Ωστόσο, οι αυτόνομες κοινότητες μπορούν να τροποποιούν τον αριθμό αυτό ανάλογα με τις εμπορικές τους ανάγκες αλλά σε καμία περίπτωση δεν περιορίζεται ο ελάχιστος αριθμός Κυριακών και αργιών κάτω από 10.

Κάθε επιχειρηματίας καθορίζει ελεύθερα τις ώρες λειτουργίας κατά τις Κυριακές ή αργίες. Η κάθε αυτόνομη κοινότητα καθορίζει τις συγκεκριμένες Κυριακές ή αργίες κατά τις οποίες επιτρέπεται στα καταστήματα στην αντίστοιχη γεωγραφική της έκταση να παραμένουν ανοικτά για το κοινό, με βάση το ετήσιο ελάχιστο όριο που προαναφέρθηκε.

Κροατία

1. Το ωράριο λειτουργίας στον τομέα εμπορίου ρυθμίζεται από εθνικό νόμο για το εμπόριο (Narodne pravine, του 2008 έως 2023), ο οποίος ρυθμίζει συνολικά τον εμπορικό τομέα.
2. Σύμφωνα με τον Νόμο (άρθρο 57), το ωράριο των καταστημάτων λιανικού εμπορίου καθορίζεται από τον κάθε έμπορο από Δευτέρα έως Σάββατο για συνολική διάρκεια έως 90 ώρες εβδομαδιαίως.

Σύμφωνα με τις τελευταίες τροποποιήσεις του νόμου, η Κυριακή θεωρείται ως ημέρα εβδομαδιαίας ανάπαυσης.

Ο έμπορος μπορεί ωστόσο να ορίσει 16 Κυριακές ετησίως ως εργάσιμες ημέρες προσθέτοντας 15 ώρες εργασίας στην αντίστοιχη εβδομάδα, τις οποίες κατανέμει από Δευτέρα έως Κυριακή.

Οι προαναφερόμενοι περιορισμοί δεν ισχύουν για τα καταστήματα λιανικής πώλησης που αποτελούν μέρος ή βρίσκονται μέσα σε:

- α. σιδηροδρομικούς σταθμούς και σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια, λιμένες δημόσιας κυκλοφορίας, λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας πλοίων, αεροσκαφών και πορθμείων για τη μεταφορά προσώπων και οχημάτων,
- β. πρατήρια φυσικού αερίου,
- γ. νοσοκομεία,
- δ. ξενοδοχεία, χώρους πολιτιστικών και θρησκευτικών ιδρυμάτων, μουσεία, κέντρα επισκεπτών, κέντρα διερμηνείας, μαρίνες, κάμπινγκ, οικογενειακές φάρμες,
- ε. καθορισμένες προστατευόμενες φυσικές περιοχές με ειδικούς κανονισμούς.

Επιπλέον, οι κανόνες δεν ισχύουν για:

- α. την αγορά πρωτογενών γεωργικών προϊόντων,
- β. την πώληση ιδίων γεωργικών προϊόντων σε πάγκους και περίπτερα σε αγορές λιανικής ή χονδρικής πώλησης,
- γ. περιστασιακές πωλήσεις σε εκθέσεις και δημόσιες εκδηλώσεις,

δ. πωλήσεις μέσω αυτόματων πωλητών (vending machines),

ε. πωλήσεις εξ αποστάσεως.

Η διανομή εντύπων μέσω περιπτέρων, ως ειδική μορφή πωλήσεων εκτός καταστημάτων, επιτρέπεται τις Κυριακές και τις αργίες από τις 07.00 έως τις 13.00.

Ο έμπορος οφείλει να τηρεί αρχείο των ωρών εργασίας για κάθε εργάσιμη Κυριακή κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους σε έγγραφο ή ηλεκτρονικό αρχείο και να παρέχει πρόσβαση στον αρμόδιο επιθεωρητή για έλεγχο.

Τα καταστήματα λιανικής πώλησης είναι επίσης κλειστά κατά τις αργίες. Η κυβέρνηση δύναται καθορίζει με απόφασή της τα καταστήματα λιανικής πώλησης που υποχρεούνται να λειτουργούν κατά τις αργίες, σύμφωνα με τον νόμο για τις αργίες, τις ημέρες μνήμης και τις μη εργάσιμες ημέρες στη Δημοκρατία της Κροατίας (Narodne novine, αριθ. 110/19).

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ανωτέρω Νόμου, οι αργίες και οι μη εργάσιμες ημέρες είναι οι εξής:

α. 1^η Ιανουαρίου - Πρωτοχρονιά.

β. 6^η Ιανουαρίου - Θεοφάνεια.

γ. Πάσχα και Δευτέρα του Πάσχα.

δ. Corpus Christi (κινητή εορτή μετά την Κυριακή της Πεντηκοστής).

ε. 1^η Μαΐου - Ημέρα της Εργασίας.

στ. 30 Μαΐου - Εθνική Ημέρα.

ζ. 22 Ιουνίου - Ημέρα Αντιφασιστικού Αγώνα.

η. 5 Αυγούστου - Ημέρα Νίκης και Ευγνωμοσύνης της Πατρίδας και Ημέρα των Κροατών Βετεράνων.

θ. 15 Αυγούστου - Κοίμηση της Θεοτόκου.

ι. 1^η Νοεμβρίου - Ημέρα των Αγίων Πάντων.

ια. 18 Νοεμβρίου - Ημέρα μνήμης για τα θύματα του Πατριωτικού Πολέμου και για τα θύματα του Βούκοβαρ και της Σκαμπρνιας.

ιβ. 25 Δεκεμβρίου - Ημέρα των Χριστουγέννων.

ιγ. 26 Δεκεμβρίου - Ημέρα του Αγίου Στεφάνου.

Λετονία

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου δεν ρυθμίζεται από τη νομοθεσία. Ωστόσο, πρέπει να τηρούνται οι σχετικές με τον χρόνο εργασίας διατάξεις, οι οποίες εμπεριέχονται στον Εργατικό Νόμο (2001 έως και 2022), άρθρο 130 έως 144.
2. Κάποιες βασικές διατάξεις του Εργατικού Νόμου είναι οι ακόλουθες:

Ο τακτικός χρόνος εργασίας ενός μισθωτού, στον οποίο δεν συμπεριλαμβάνονται τα διαλείμματα, δεν υπερβαίνει τις 8 ώρες ημερησίως, με δυνατότητα απόκλισης μίας ώρας, και τις 40 ώρες εβδομαδιαίως. Εάν η εργασία συνδέεται με ειδικό κίνδυνο, ο χρόνος εργασίας δεν υπερβαίνει τις 7 ώρες ημερησίως και τις 35 ώρες εβδομαδιαίως, εφόσον οι εργαζόμενοι απασχολούνται στην εργασία αυτή τουλάχιστον κατά το 50% του τακτικού ημερήσιου ή εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας. Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να ορίσει μικρότερο τακτικό χρόνο εργασίας και για άλλες κατηγορίες μισθωτών.

Η εβδομαδιαία εργασία είναι διάρκειας 5 ημερών. Εάν το επιβάλλει η φύση της εργασίας, και μετά από διαβούλευση με τον αντιπρόσωπο των εργαζομένων, ορίζεται εβδομαδιαία εργασία 6 ημερών με μέγιστο ημερήσιο χρόνο εργασίας τις 7 ώρες ή, όπου ορίζεται μικρότερος τακτικός χρόνος εργασίας, τις 6 ώρες. Η εργασία τα Σάββατα λήγει νωρίτερα από ό,τι λήγει τις άλλες ημέρες, πράγμα που καθορίζεται σε συλλογική σύμβαση εργασίας, σε κανονισμό διαδικασίας εργασίας ή σε ατομική σύμβαση εργασίας.

Η διάρκεια της ημερήσιας εργασίας μειώνεται κατά μία ώρα πριν από τις δημόσιες αργίες, εκτός εάν έχει καθοριστεί μικρότερος χρόνος εργασίας από συλλογική σύμβαση εργασίας, κανονισμό διαδικασίας εργασίας ή ατομική σύμβαση εργασίας. Ο εργοδότης τηρεί αρχείο των δεδουλευμένων ωρών. Εάν ο εργαζόμενος σπουδάζει προς απόκτηση δεξιοτήτων βάσει εντολής του εργοδότη, ο χρόνος σπουδών λογίζεται ως χρόνος εργασίας.

Ο τακτικός ημερήσιος χρόνος εργασίας για τον εργαζόμενο νυχτερινής βάρδιας είναι 7 ώρες, εκτός από τους εργαζομένους στους οποίους έχει οριστεί τακτικός μειωμένος χρόνος εργασίας. Ο τακτικός ημερήσιος χρόνος εργασίας για

υπάλληλο νυκτερινής βάρδιας δεν μειώνεται, εάν αυτό απαιτείται λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της επιχείρησης.

Η διάρκεια της ημερήσιας ανάπαυσης εντός 24 ωρών πρέπει να είναι τουλάχιστον 12 συνεχόμενες ώρες. Η διάρκεια της εβδομαδιαίας ανάπαυσης εντός επταήμερης περιόδου πρέπει να είναι τουλάχιστον 42 συνεχόμενες ώρες. Εάν ορίζεται εβδομάδα εργασίας 5 ημερών, χορηγούνται στον εργαζόμενο 2 ημέρες εβδομαδιαίας ανάπαυσης και, εάν ορίζεται εβδομάδα εργασίας 6 ημερών, μία ημέρα εβδομαδιαίας ανάπαυσης. Και οι δύο ημέρες εβδομαδιαίας ανάπαυσης χορηγούνται συνήθως ως διαδοχικές ημέρες. Συνήθως, η ημέρα ανάπαυσης είναι η Κυριακή. Αν χρειάζεται να συνεχιστεί μια εργασιακή διαδικασία, μπορεί να εργαστεί κάποιος την Κυριακή, αλλά πρέπει να του δοθεί μια άλλη ημέρα ως ημέρα ανάπαυσης.

Οι εργαζόμενοι δεν είναι υποχρεωμένοι να εργάζονται κατά τις επίσημες αργίες που καθορίζονται από τον νόμο. Ωστόσο, εάν είναι αναγκαίο, μπορεί να ζητηθεί από έναν υπάλληλο να εργαστεί κατά τη διάρκεια μιας επίσημης αργίας, προσφέροντάς του αντίστοιχη ανάπαυση σε άλλη ημέρα της εβδομάδας ή καταβάλλοντας την κατάλληλη αμοιβή.

Λιθουανία

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης δεν ρυθμίζεται από τη νομοθεσία. Ωστόσο, πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις της Οδηγίας 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4^{ης} Νοεμβρίου 2003 σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας.
2. Το ωράριο εργασίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κλάδου εμπορίου. Συνήθως τα καταστήματα λιανικού εμπορίου είναι ανοικτά καθημερινά από τις 8.00 π.μ. έως τις 10.00 μ.μ. Επιπλέον, τα καταστήματα λιανικού εμπορίου είναι συνήθως κλειστά την Πρωτοχρονιά, την Κυριακή του Πάσχα και την ημέρα των Χριστουγέννων.

Λουξεμβούργο

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου ρυθμίζεται από τον νόμο της 21^{ης} Ιουλίου 2012 ο οποίος καθορίζει το κλείσιμο των καταστημάτων λιανικής πώλησης στους κλάδους του εμπορίου και της βιοτεχνίας.
2. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου ορίζεται ως ακολούθως:
 - α. Από τις 06.00 μέχρι τις 13.00 τις Κυριακές.
 - β. Από τις 06.00 μέχρι τις 19.00 τα Σάββατα και την ημέρα πριν από δημόσια αργία (εκτός από την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, την παραμονή των Χριστουγέννων και την ημέρα πριν από την εθνική αργία, όπου τα καταστήματα πρέπει να κλείνουν το αργότερο στις 18.00). Το κλείσιμο των καταστημάτων τα Σάββατα και την παραμονή της αργίας μπορεί να μετατεθεί στις 20.00 στο πλαίσιο συλλογικής σύμβασης μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.
 - γ. Από τις 06.00 μέχρι τις 20.00 τις υπόλοιπες ημέρες.

Η ώρα κλεισίματος μπορεί να μετατεθεί από τις 20.00 στις 21.00 μία φορά την εβδομάδα.

Οι έμποροι ή οι βιοτέχνες μπορούν να λάβουν προσωρινή εξαίρεση από το υποχρεωτικό ωράριο κλεισίματος από τη Γενική Διεύθυνση Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων κατόπιν αιτήματος από εργοδοτική οργάνωση ή από τη διοίκηση της κοινότητας.

Οι εξαιρέσεις από το υποχρεωτικό ωράριο χορηγούνται μόνο στο σύνολο των καταστημάτων λιανικής πώλησης, αλλά δεν επιτρέπεται να παραταθούν πέρα από τις 9.00 μ.μ., όπως επίσης δεν μπορούν να παραταθούν πέραν από τη 1.00 μ.μ. τις Κυριακές.

Οι ιδιοκτήτες καταστημάτων λιανικής πώλησης έχουν το δικαίωμα να διατηρούν τα καταστήματά τους ανοικτά για 24 συνεχόμενες ώρες μία φορά το χρόνο για μια ειδική εκδήλωση πώλησης και μετά από γραπτή αίτηση στη

Γενική Διεύθυνση Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων τουλάχιστον έναν μήνα πριν από τη διεξαγωγή της εκδήλωσης.

Το ωράριο λειτουργίας πρέπει να τηρείται από όλα τα καταστήματα λιανικού εμπορίου. Εξαιρέσεις αποτελούν τα κρεοπωλεία, τα αρτοποιεία, τα ζαχαροπλαστεία, οι υπηρεσίες εστίασης και delicatessen, τα tearooms, τα καταστήματα εφημερίδων, αναμνηστικών και καπνού που επιτρέπεται να παραμείνουν ανοικτά τις Κυριακές και τις αργίες μέχρι τις 18.00.

Δεν υπόκεινται σε υποχρεωτικό ωράριο λειτουργίας:

- α. τα ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφετέριες,
- β. οι υπηρεσίες εστίασης που παρέχονται από καταστήματα delicatessen εκτός των εγκαταστάσεών τους,
- γ. οι υπηρεσίες κηδειών,
- δ. οι έμποροι πανηγυριών που συμμετέχουν σε τοπικές γιορτές, πανηγύρια και άλλες εγκεκριμένες εκδηλώσεις,
- ε. οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε εκθέσεις και πανηγύρια, ακόμη και για την άμεση πώληση των εμπορευμάτων τους, εφόσον αυτό καλύπτεται από υπουργική άδεια,
- στ. τα εφημεριδοπωλεία, καπνοπωλεία, κρεοπωλεία, αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία, ντελικατέσεν, καταστήματα λουλουδιών και αναμνηστικών μέσα σε σταθμούς τρένων ή λεωφορείων,
- ζ. τα καταστήματα αεροδρομίων,
- η. τα συνεργεία μηχανολογικών επισκευών αυτοκινήτων και μοτοσικλετών, καθώς και τα εργαστήρια βαφής και αμαξωμάτων για την επισκευή και ρυμούλκηση μηχανοκίνητων οχημάτων και την πώληση καυσίμων, λιπαντικών, ανταλλακτικών, αξεσουάρ ή προϊόντων συντήρησης,
- θ. οι εταιρείες ταξί και ασθενοφόρων,
- ι. οι υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή ανωτέρας βίας,
- ια. οι κινηματογραφικές αίθουσες και τα παρακείμενα καταστήματα που πωλούν προϊόντα άμεσα σχετικά με τη θέαση κινηματογραφικών ταινιών.

Ολλανδία

1. Το ωράριο εργασίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης ρυθμίζεται από τον περί Ωραρίου Εργασίας Νόμο και τον περί Ωραρίου των Καταστημάτων Νόμο. Οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας (CAO) μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων ρυθμίζουν επίσης μεταξύ άλλων το ωράριο εργασίας.

2. Τα καταστήματα επιτρέπεται να είναι ανοικτά τις εργάσιμες ημέρες και τα Σάββατα από τις 06.00 έως τις 22.00. Αυτό ισχύει επίσης για το πλανόδιο εμπόριο. Τα καταστήματα είναι κλειστά μετά τις 19.00:

- α. τη Μεγάλη Παρασκευή,
- β. στις 4 Μαΐου (Ημέρα Μνήμης),
- γ. στις 24 Δεκεμβρίου (παραμονή Χριστουγέννων).

Μόνο ο δήμος μπορεί να επιτρέψει να παραμείνουν ανοικτά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Παράλληλα, ο δήμος καθορίζει αν επιτρέπεται το άνοιγμα των καταστημάτων την Κυριακή και τον αριθμό των Κυριακών που αυτό επιτρέπεται, χωρίς όμως να είναι υποχρεωτικό.

Τα ακόλουθα καταστήματα εξαιρούνται από τον νόμο περί ωραρίου λειτουργίας και μπορούν να είναι πάντα ανοικτά τις Κυριακές και τις αργίες:

- α. πρατήρια καυσίμων,
- β. καταστήματα σε νοσοκομεία και εγκαταστάσεις περίθαλψης,
- γ. καταστήματα σε μουσεία,
- δ. καταστήματα σε σιδηροδρομικούς σταθμούς,
- ε. καταστήματα σε αεροδρόμια,
- στ. φαρμακεία.

Τα καταστήματα είναι κλειστά κατά τις επίσημες αργίες και πάλι μόνο ο δήμος μπορεί να επιτρέψει το άνοιγμα κατά τις εν λόγω αργίες:

- α. Πρωτοχρονιά,
- β. Δευτέρα του Πάσχα,
- γ. Ανάληψεως,

- δ. Δευτέρα του Πάσχα,
- ε. Ημέρα των Χριστουγέννων και Boxing Day.

Σε περίπτωση μίσθωσης καταστήματος, το ωράριο λειτουργίας καταστημάτων συμφωνείται ελεύθερα μεταξύ αφενός του μισθωτή/εμπόρου και αφετέρου μιας ένωσης ιδιοκτητών, ένωσης εμπόρων λιανικής ή συνεταιρισμού. Εξαιρέση αποτελούν οι τομείς της εστίασης και των υπαίθριων/λαϊκών αγορών, όπου το ωράριο ορίζεται μονομερώς από τον δήμο.

Με αίτηση εξαίρεσης που υποβάλλεται στις δημοτικές αρχές, μπορεί ένα κατάστημα να ανοίξει εκτός του νόμιμου ωραρίου λειτουργίας. Τέτοιες περιπτώσεις αφορούν:

- α. θρησκευτικούς λόγους,
- β. ειδική περίπτωση, π.χ. επέτειος του καταστήματος,
- γ. νυχτερινό κατάστημα, το οποίο λειτουργεί και μετά τις 22.00,
- δ. τουριστικούς λόγους κατά τη διάρκεια της περιόδου αιχμής.

Ουγγαρία

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής εμπορίου ρυθμίζεται από τον περί Εμπορίου Νόμο (CLXIV του 2005, άρθρο 6, <https://njt.hu/jogszabaly/en/2005-164-00-00>).
2. Το ωράριο λειτουργίας ενός καταστήματος καθορίζεται από τον έμπορο λαμβάνοντας υπόψη τις αγοραστικές συνήθειες, τα συμφέροντα των εργαζομένων και το περιβάλλον διαβίωσης. Η Αρχή Εμπορίου, καθώς και οι πελάτες ενημερώνονται για τις ώρες λειτουργίας και τις αλλαγές των ωρών λειτουργίας εντός των προηγούμενων 8 ημερών.

Στις 24 Δεκεμβρίου τα καταστήματα επιτρέπεται να παραμείνουν ανοικτά έως τις 14.00, με εξαίρεση τα καταστήματα εστίασης, τα ξενοδοχεία, τα ανθοπωλεία, τα ζαχαροπλαστεία και τα πρατήρια καυσίμων, καθώς και τα καταστήματα σε δημόσιους σιδηροδρομικούς σταθμούς και σταθμούς λεωφορείων, αεροδρόμια και πρατήρια καυσίμων.

Οι τοπικές αρχές δύνανται να ορίσουν με διάταγμα το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων μεταξύ 22.00 και 06.00, λαμβάνοντας υπόψη τα τοπικά χαρακτηριστικά.

Η Εμπορική Αρχή δύναται, ως εκ της θέσεώς της ή βάσει γνωστοποίησης, να περιορίσει το ωράριο λειτουργίας καταστημάτων το βράδυ (22.00 - 06.00) σε περίπτωση υπερβολικού θορύβου, προκειμένου να διασφαλιστούν οι συνθήκες διαβίωσης και το δικαίωμα ανάπαυσης. Επιπλέον, η Εμπορική Αρχή δύναται να επιβάλει υποχρεωτικό νυχτερινό κλείσιμο σε περίπτωση παράνομης κατάστασης μέχρι την επίλυσή της.

Για τη λειτουργία των καταστημάτων όπου πωλείται αλκοόλ μεταξύ των ωρών 00.00 και 06.00, απαιτείται άδεια από τον συμβολαιογράφο της τοπικής κυβέρνησης, ειδικά σε περιοχές παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η λειτουργία των καταστημάτων κατά τις Κυριακές ρυθμίζεται από τον Εργατικό Κώδικα, σύμφωνα με τον οποίο επιτρέπεται η ανάθεση τακτικής εργασίας και τις Κυριακές σε εργοδότη που ασκεί εμπορικές δραστηριότητες βάσει του περι Εμπορίου Νόμου.

Πολωνία

1. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι αρμόδια για τον καθορισμό του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης. Επιπλέον, η λειτουργία τους διέπεται και από νομοθεσία που αφορά την απαγόρευση του εμπορίου κατά την Κυριακή και τις αργίες.
2. Σύμφωνα με τον Εργατικό Κώδικα, «οι ημέρες και οι ώρες ανοίγματος και κλεισίματος των καταστημάτων λιανικής πώλησης, των καταστημάτων εστίασης και των καταστημάτων παροχής υπηρεσιών προς το κοινό καθορίζονται από την κοινότητα (gmina)». Οι αποφάσεις για τις ώρες λειτουργίας αυτών των εγκαταστάσεων εκδίδονται από το δημοτικό συμβούλιο (rada gminy). Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν περιέχουν κριτήρια για τη ρύθμιση των ημερών και ωρών ανοίγματος και κλεισίματος των καταστημάτων. Επομένως, οι δημοτικές αρχές, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 22 του Συντάγματος, έχουν την ειδική υποχρέωση να δικαιολογούν τους επιβαλλόμενους περιορισμούς αναφέροντας την ανάγκη προστασίας

σημαντικών αξιών για την τοπική κοινωνία στο πλαίσιο της έννοιας του δημόσιου συμφέροντος.

Ο περιορισμός της εμπορίας τις Κυριακές και τις αργίες ισχύει από την 1^η Μαρτίου 2018. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου, «απαγορεύεται η ανάθεση εργασιών στο εμπόριο ή η δωρεάν άσκηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το εμπόριο σε εμπορικά καταστήματα κατά τις Κυριακές και τις αργίες, καθώς και στις 24 Δεκεμβρίου και το Σάββατο που προηγείται αμέσως της πρώτης ημέρας του Πάσχα».

Οι αργίες που αναφέρονται στον νόμο είναι οι 1^η Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά), 6^η Ιανουαρίου (Θεοφάνεια), η πρώτη και δεύτερη ημέρα του Πάσχα, 1^η Μαΐου (δημόσια αργία), η 3^η Μαΐου (εθνική εορτή), η πρώτη ημέρα της Πεντηκοστής, η ημέρα Corpus Christi, η 15^η Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου), η 1^η Νοεμβρίου (Ημέρα των Αγίων Πάντων), 11^η Νοεμβρίου (Ημέρα της Εθνικής Ανεξαρτησίας) και τα Χριστούγεννα (25 και 26 Δεκεμβρίου).

Ωστόσο, ο προαναφερόμενος νόμος, στο άρθρο 7 ορίζει τις Κυριακές που δεν υπόκεινται στην απαγόρευση του εμπορίου. Αυτές είναι «οι δύο επόμενες Κυριακές που προηγούνται της πρώτης ημέρας των Χριστουγέννων, εξαιρουμένης της Κυριακής που πέφτει στις 24 Δεκεμβρίου, η Κυριακή που αμέσως προηγείται της πρώτης ημέρας του Πάσχα, καθώς και η τελευταία Κυριακή των μηνών Ιανουαρίου, Απριλίου, Ιουνίου και Αυγούστου».

Επίσης, υπάρχουν 32 τύποι εγκαταστάσεων που εξαιρούνται από την απαγόρευση, όπως εστιατόρια, αρτοποιεία και ζαχαροπλαστεία, πρατήρια καυσίμων, ανθοπωλεία, φαρμακεία, καταστήματα σε ξενοδοχεία, νοσοκομεία, αεροδρόμια, καταστήματα αφορολόγητων ειδών, σιδηροδρομικούς σταθμούς στο βαθμό που σχετίζονται με την άμεση εξυπηρέτηση των ταξιδιωτών, καταστήματα στα οποία η κυρίαρχη δραστηριότητα είναι η εμπορία αναμνηστικών, θρησκευτικών ειδών, εφημερίδων, εισιτηρίων δημόσιων μεταφορών, προϊόντων καπνού, τυχερών παιχνιδιών και στοιχημάτων. Περιλαμβάνουν επίσης εμπορικά καταστήματα που οργανώνονται αποκλειστικά για φεστιβάλ, εκθέσεις και άλλες ειδικές εκδηλώσεις, καταστήματα σε μεταφορικά μέσα, σε πλοία και αεροσκάφη. Επιτρέπεται επίσης να λειτουργούν καταστήματα παροχής υπηρεσιών διαδικτύου και καταστήματα στους χώρους των φυλακών και των στρατιωτικών μονάδων των φυλακών.

Η απαγόρευση δεν επεκτείνεται στα καταστήματα που λειτουργούν αποκλειστικά από τον ιδιοκτήτη τους. Τα εμπορικά κέντρα επιτρέπεται να παραμένουν ανοιχτά, όμως μόνο οι κινηματογράφοι, τα εστιατόρια, οι καφετέριες και τα φαρμακεία που βρίσκονται εντός αυτών επιτρέπεται να λειτουργούν.

Πορτογαλία

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης διέπεται καταρχήν από το γενικό δίκαιο και στη συνέχεια υπόκειται σε περαιτέρω ρυθμίσεις μέσω των δημοτικών κανονισμών.
2. Ο Εκτελεστικός Νόμος αριθ. 48/96 της 15^{ης} Μαΐου, όπως έχει τροποποιηθεί, αναφέρεται ειδικά στο θέμα αυτό. Τα καταστήματα λιανικής πώλησης, παροχής υπηρεσιών, τα καταστήματα εστίασης ή ποτών, με ή χωρίς χώρο για καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και χορό, καθώς και χώροι δημόσιας ψυχαγωγίας έχουν ανοικτό ωράριο λειτουργίας.

Ωστόσο, τα δημοτικά συμβούλια, μετά από διαβούλευση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τα σώματα ασφαλείας, τις ενώσεις εργοδοτών, τις ενώσεις καταναλωτών και το συμβούλιο της ενορίας όπου βρίσκεται το κατάστημα, δύνανται να περιορίζουν το ωράριο λειτουργίας, το οποίο θα ισχύει κατά τη διάρκεια του έτους ή για συγκεκριμένες περιόδους, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και για λόγους ασφάλειας ή προστασίας της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Για παράδειγμα, η Λισαβόνα χωρίζεται σε δύο ζώνες: τη ζώνη Α με περιορισμένο ωράριο λειτουργίας (από τις 06.00 έως τις 00.00, 7 ημέρες την εβδομάδα) και τη ζώνη Β χωρίς περιορισμούς. Ωστόσο, τα καταστήματα μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για παράταση του ωραρίου, η οποία μπορεί να εγκριθεί ή όχι ανάλογα με τις συνθήκες.

Ρουμανία

Σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 10 του Κυβερνητικού Διατάγματος 99/2000 για την πώληση προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών στην αγορά, τα καταστήματα λιανικού εμπορίου και παροχής υπηρεσιών επιτρέπεται να είναι ανοικτά για το κοινό καθημερινά, όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Οι έμποροι ορίζουν το ωράριο

λειτουργίας των καταστημάτων τους σύμφωνα με τον Εργατικό Κώδικα και με σεβασμό στις ισχύουσες διατάξεις για τη διατήρηση της δημόσιας ειρήνης και τάξης. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα αιτήματα των τοπικών αρχών σχετικά με τη συνέχιση ορισμένων εμπορικών δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών, ανάλογα με τις ανάγκες των καταναλωτών.

Το ωράριο λειτουργίας κάθε καταστήματος αναγράφεται στην είσοδο του καταστήματος, ευδιάκριτα από το εξωτερικό, και οι έμποροι έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με το καθορισμένο ωράριο λειτουργίας. Οι χώροι λιανικής πώλησης τροφίμων δεν επιτρέπεται να παραμένουν κλειστοί για περισσότερες από δύο συνεχόμενες ημέρες, εκτός κι αν υπάρχουν αντικειμενικοί λόγοι για αυτό.

Σλοβακία

1. Το ωράριο εργασίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης δεν ρυθμίζεται νομοθετικά. Τα καταστήματα μπορούν να είναι ανοικτά 24 ώρες το 24ωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα.
2. Σύμφωνα με τον Εργατικό Κώδικα, για τον καθορισμό του εύρους και του χρονοδιαγράμματος του χρόνου εργασίας χρησιμοποιείται ως βασική χρονική μονάδα ο εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας ο οποίος περιλαμβάνει και τις 7 διαδοχικές ημερολογιακές ημέρες. Ο εργαζόμενος μπορεί να εργάζεται μέχρι 40 ώρες την εβδομάδα και μέχρι 12 ώρες την ημέρα. Οι νόμιμες ώρες εργασίας δεν περιλαμβάνουν τα διαλείμματα για φαγητό και ανάπαυση.

Σύμφωνα με τον Εργατικό Κώδικα, οι αργίες κατά τις οποίες ένας εργαζόμενος απαγορεύεται να εργαστεί σε καταστήματα λιανικής πώλησης είναι οι 6^η Ιανουαρίου, Μεγάλη Παρασκευή, Δευτέρα του Πάσχα, 1^η Μαΐου, 8^η Μαΐου, 5^η Ιουλίου, 29^η Αυγούστου, 15^η Σεπτεμβρίου, 1^η Νοεμβρίου, 17^η Νοεμβρίου, 25^η Δεκεμβρίου και 26 Δεκεμβρίου. Εξαίρεση αποτελούν:

- α. οι λιανικές πωλήσεις σε πρατήρια καυσίμων,
- β. η λιανική πώληση φαρμάκων σε φαρμακεία,
- γ. οι λιανικές πωλήσεις σε αεροδρόμια, λιμάνια, άλλες εγκαταστάσεις δημόσιων μεταφορών και νοσοκομεία,
- δ. η πώληση εισιτηρίων,

- ε. η πώληση αναμνηστικών,
- στ. η πώληση λουλουδιών την 8^η Μαΐου και την 1^η Σεπτεμβρίου και η πώληση λουλουδιών και αντικειμένων που προορίζονται για τον στολισμό χώρων ταφής την 1^η Νοεμβρίου.

Σλοβενία

1. Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου ρυθμίζεται από τον περί Εμπορίου Νόμο (ΖΤ-1), Ν. 24/2008.
2. Βάσει του άρθρου 8 (Ωράριο λειτουργίας καταστημάτων) αυτού του νόμου:
 - (1) Οι έμποροι καθορίζουν το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης με βάση την επιχειρηματική τους απόφαση, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των καταναλωτών. Τα καταστήματα πρέπει να λειτουργούν σύμφωνα με το δημοσιευμένο ωράριο.
 - (2) Κατά τον καθορισμό του ωραρίου λειτουργίας, οι έμποροι πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τον αριθμό των εργαζομένων στο κατάστημα και τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες τους, όπως περιγράφονται από την εργατική νομοθεσία και τη συλλογική σύμβαση εργασίας για τον εμπορικό τομέα ιδίως τις διατάξεις που αφορούν τον χρόνο εργασίας, τα διαλείμματα, τις ανάπαυλες και τις πρόσθετες πληρωμές λόγω δυσμενέστερης κατανομής του χρόνου εργασίας.
 - (3) Οι έμποροι δεν επιτρέπεται να καθορίζουν ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής κατά τις Κυριακές και τις αργίες που ορίζονται από τον νόμο.
 - (4) Με την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου, το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης με επιφάνεια πώλησης έως 200 τετραγωνικά μέτρα σε πρατήρια καυσίμων, συνοριακά περάσματα, λιμάνια, δημοσίων μεταφορών σταθμούς τρένων και λεωφορείων και νοσοκομεία μπορεί να καθορίζεται χωρίς περιορισμούς.
 - (5) Σε διεθνείς αερολιμένες, κέντρα τουριστικών πληροφοριών και μουσεία, το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης μπορεί επίσης να καθορίζεται χωρίς περιορισμούς.

- (6) Καταστήματα λιανικής πώλησης με εμβαδόν χώρου πωλήσεων έως 200 τετραγωνικά μέτρα επιτρέπεται να λειτουργούν χωρίς περιορισμούς τις Κυριακές και τις αργίες, εφόσον την εργασία εκτελούν ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης ή εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι, καθώς και φοιτητές ή μαθητές που εργάζονται προσωρινά ή περιστασιακά.

Σουηδία

Το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων είναι εντελώς ελεύθερο από το 1972, εκτός από το κρατικό μονοπώλιο καταστημάτων πώλησης αλκοολούχων ποτών [Systembolaget](#), το οποίο έχει πιο αυστηρούς κανόνες. Το Systembolaget απαγορεύεται να λειτουργεί τις Κυριακές και κλείνει στις 8.00 μ.μ. τις καθημερινές και στις 3.00 μ.μ. τα Σάββατα.

Όσον αφορά τον ωράριο εργασίας των εργαζομένων, ο περί Ωραρίου Εργασίας Νόμος (1982:673) καθορίζει κανόνες για το πόσο επιτρέπεται κάποιος να εργάζεται ανά ημέρα, εβδομάδα και έτος, καθώς και τις παραμέτρους για τις εφημερίες ετοιμότητας, τα διαλείμματα και τη νυχτερινή ανάπαυση. Αυτός ο νόμος ισχύει, με ορισμένες εξαιρέσεις, για όλους τους τομείς απασχόλησης στη Σουηδία, ωστόσο μπορεί να καταργηθεί ή να τροποποιηθεί μέσω συλλογικών συμβάσεων.

Τσεχία

1. Ο Νόμος 223/2016 Coll. ρυθμίζει το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης κατά τη διάρκεια ορισμένων δημόσιων αργιών.
2. Σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο τα καταστήματα λιανικής πώλησης παραμένουν κλειστά κατά τις ακόλουθες αργίες:
 - i. 1^η Ιανουαρίου,
 - ii. Δευτέρα του Πάσχα,
 - iii. 8 Μαΐου - Ημέρα της Νίκης,
 - iv. 28 Σεπτεμβρίου - Ημέρα της τσεχικής κρατικής υπόστασης,
 - v. 28 Οκτωβρίου - Ημέρα ίδρυσης του ανεξάρτητου τσεχοσλοβακικού κράτους,
 - vi. 25 Δεκεμβρίου,

vii. 26 Δεκεμβρίου.

Οι πωλήσεις στα καταστήματα λιανικής πώλησης απαγορεύονται επίσης στις 24 Δεκεμβρίου από τις 12.00 έως τις 00.00.

Οι πιο πάνω περιορισμοί δεν ισχύουν για καταστήματα των οποίων η επιφάνεια πώλησης δεν υπερβαίνει τα 200 τετραγωνικά μέτρα, πρατήρια καυσίμων, φαρμακεία, καταστήματα σε αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς και σταθμούς λεωφορείων, καταστήματα σε ιατρικά ιδρύματα, καταστήματα λιανικής πώλησης σε περιόδους κατά τις οποίες κηρύσσεται κατάσταση κινδύνου, έκτακτης ανάγκης, πολέμου.

Οι περιορισμοί που προαναφέρθηκαν κατά τις ημέρες των αργιών, εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν στις ώρες πώλησης και εξαργύρωσης των ενεχυροδανειστηρίων, των καταστημάτων εμπορίας μεταχειρισμένων ειδών και των καταστημάτων συλλογής και εξαργύρωσης απορριμμάτων, ανεξάρτητα από το μέγεθος του χώρου πώλησης ή εξαργύρωσης.

Νομικό ή φυσικό πρόσωπο διαπράττει αδίκημα, όταν διενεργεί λιανική πώληση ή πώληση ή αγορά σε κατάστημα κατά παράβαση του νόμου και τιμωρείται με πρόστιμο ύψους 1.000.000 CZK (€40.000). Εάν νομικό ή φυσικό πρόσωπο διαπράττει επανειλημμένα το αδίκημα, μπορεί να του επιβληθεί πρόστιμο μέχρι 5.000.000 CZK (€200.000).

Φινλανδία

1. Δεν υπάρχει πλέον ρύθμιση για το ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων λιανικής πώλησης και των κομμωτηρίων, καθώς αυτοί οι περιορισμοί καταργήθηκαν το 2016. Οι ιδιοκτήτες καταστημάτων έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν το ωράριο λειτουργίας τους.
2. Σε εμπορικά κέντρα ή άλλες συγκεντρώσεις καταστημάτων, οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων έχουν το δικαίωμα να κλείνουν τα καταστήματά τους μία ημέρα την εβδομάδα, στην ημέρα που επιθυμούν. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για τις εβδομάδες κατά τις οποίες τα καταστήματα αυτά υποχρεώνονται να παραμείνουν ανοικτά για λιγότερες από 7 ημέρες. Επιπρόσθετα, αυτό το δικαίωμα ισχύει μόνο για τα καταστήματα που σε τακτική βάση δεν έχουν περισσότερους από 5 υπαλλήλους.

Σημειώνεται ότι οι ώρες εργασίας ρυθμίζονται. Ο περί Ωραρίου Εργασίας Νόμος (872/2019) καθορίζει ότι ο κανονικός χρόνος εργασίας απαγορεύεται να υπερβαίνει τις 8 ώρες ημερησίως ή τις 40 ώρες εβδομαδιαίως. Περιλαμβάνει επίσης διατάξεις για την εργασία με βάρδιες, το ωράριο εργασίας βάσει περιόδων, τη νυχτερινή εργασία, την επιπλέον εργασία και τις υπερωρίες και άλλες ειδικές ρυθμίσεις.